

Harald Jensen: Jeg er ikke saa heldig at kunne yde en saa uforbeholden Tak eller udtale en saa uforbeholden Glæde over dette Lovforslag som det ærede Medlem, der nu satte sig. Det er, synes det mig, ret vanskeligt at blive klar over, hvortil dette Forslag vil føre. Der er Grund til at sige Ministeren Tak, fordi han har bragt det frem, for saa vidt han derved søger at bidrage til, at den Bestræbelse, som Rigsdagen har udfoldet for at give Jordlodder til Landarbejdere, fortsættes, saafremt det dermed er Hensigten og Formaalet at fremme Samfundets store Interesser. Hvis det derimod kun drejer sig, hvad der synes at fremgaa af Motiverne ogsaa at være den højtærede Ministers egen Mening, om enkelte Gaarde her og der, spredte over hele Landet, er der ikke synderligt at være glad ved eller synderligt at sige Tak for. Det er heller ingen ret meget tiltalende Form, hvori den højtærede Minister forelægger dette Lovforslag. Den højtærede Minister foreslaar, at private Foreninger skulle have denne Sag i sin Haand. Disse Foreninger komme ganske vist til at staa under Statens Kontrol derved, at deres Regnskaber, Love o. s. v. blive gennemsete af Ministeren. Men de private Foreninger komme dog til at virke ret selvstændigt og ret ukontrolleret i det praktiske Liv. Stik imod sin tidligere ret skarpt udtalte Opfattelse fremsætter den højtærede Minister her Forslag om en Brugsform, som er lidet tiltalende, idet Ministeren opretter et Slags privat Foreningsfæste, en ganske ny Art Fæste. Samtidig fremsættes der som et Alternativ Forslag om Overgang til en friere Form end Brugsformen, hvad ogsaa Landbrugsministeren har udtalt sig tidligere meget bestemt imod. Dette Lovforslag maa derfor vistnok undergaa ganske betydelige Forandringer i et Udvalg, inden der virkelig kan komme noget ud deraf, hvorom det vil være værd at lovgive. Vi maa se at faa dette Lovforslag formet saaledes, at det bliver en Fortsættelse af Landarbejderloven om Lodder til Husmænd, saa at denne Lov kan komme til at hjælpe der, hvor Landarbejderloven har vist sig ganske utilstrækkelig. Hensigten med disse Jordlodder var jo af meget forskellig Art.

Ved den første Fremsættelse af denne Lov lagde man særlig Vægt paa, at disse Jordlodder skulde oprettes for at skabe en stabil Arbejdskraft paa Landet for Gaardene. Men efterhaanden som Forstaaelsen udviklede sig, gled man bort herfra og kom hen til at søge at skabe selvstændige Hjem ude paa Landet. Man angav da Lovens Formaal nærmest at være det, at skabe en selvstændig Arbejderstand, en Stand, som sad paa sin egen Jord og i meget væsentlig Grad kunde leve af denne, saa at de kun i meget uvæsentlig Grad, naar Tid og Lejlighed bød sig til godt Arbejde, toge Arbejde hos andre. Hovedsagen skulde dog være, at de fik deres væsentlige Næring af deres egen Jord.

Man er endnu ikke ganske klar over, hvorledes disse Jordlodder have virket og i det hele taget ville virke. Efter min Opfattelse, og den ved jeg deles af mange, har denne Lov vel haft sine overordentlig gode Sider, men den har dog ikke vist sig tilstrækkelig, navnlig ikke overfor Hensigten om at kunne skabe fuldstændig selvstændige Hjem ude paa Landet. Loven har kunnet gøre det, hvor Forholdene have været dertil, hvor Jordens Drift har kunnet forenes med Bierhverv, eller hvor Brugeren har haft let Adgang til at erhverve nogen Jord ved Siden af sin Lod, saaledes at han kunde drive dem sammen uden dog at drive dem i Fællesskab. Det er lykkedes, hvor der har ligget Byer i Nærheden, og hvor Afsætningsforholdene derfor have været gode. Ellers have disse Lodder efter min Opfattelse gennemgaaende vist sig at være for smaa til derpaa at grunde nogen Selvstændighed. Der har ogsaa fra alle Sider været Bestræbelser for at gøre disse Lodder større. Man vil saaledes erindre, at da vi sidst reviderede denne Lov, drejede Diskussionen sig væsentlig om Loddernes Størrelse. Den var der Stemning for at forøge, og den blev ogsaa forøget. Men samtidig dermed gjorde man det vanskeligere for Landarbejderne at erhverve disse Lodder, idet man ogsaa forhøjede det Beløb af kontante Penge, som Landarbejderne skulde kunne tilvejebringe. Hvor vanskeligt det var for Landarbejderne at tilvejebringe disse Penge, fik man ogsaa en Forstaaelse af gennem Diskussionen her, hvori